

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 15 września 2020 r.

Pozycja 271

POSTANOWIENIE

z dnia 2 czerwca 2020 r.

Sygn. akt Ts 126/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bartłomiej Sochański,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej P.K. w sprawie zgodności:

art. 399 § 1 i 2 w związku z art. 48 § 3, art. 413 oraz art. 379 pkt 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296, ze zm.) w zakresie, w jakim „przepisy te nie dopuszczają do wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem sądu II instancji, w składzie którego orzekał sędzia wyłączony od orzekania z mocy ustawy” z art. 2, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W sporządzonej przez radcę prawnego i wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 sierpnia 2019 r. (data nadania) skardze konstytucyjnej P.K. (dalej: skarżący) wystąpił z żądaniem na tle następującego stanu faktycznego.

Sąd Okręgowy w W. (dalej: Sąd Okręgowy) nakazem zapłaty z 19 lipca 2012 r. (sygn. akt [...]; dalej: nakaz zapłaty) nakazał skarżącemu, aby zapłacił na rzecz eBilet sp. z o.o. (powoda) kwotę 454 562 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 13 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 12 882,25 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Postanowieniem z 4 lutego 2013 r. (sygn. akt jw.; dalej: postanowienie o odrzuceniu sprzeciwu) Sąd Okręgowy oddalił wniosek pozwanego o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty oraz odrzucił złożony jednocześnie sprzeciw. Skarżący na powyższe orzeczenie wniósł zażalenie.

Sąd Apelacyjny w W. (dalej: Sąd Apelacyjny) postanowieniem z 5 czerwca 2013 r. (sygn. akt [...]) uchylił zaskarżone orzeczenie.

Postanowieniem z 19 sierpnia 2013 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy ponownie oddalił wniosek skarżącego o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu oraz odrzucił również jego sprzeciw. Skarżący na powyższe orzeczenie wniósł zażalenie.

Sąd Apelacyjny postanowieniem z 21 sierpnia 2014 r. (sygn. akt [...]) oddalił zażalenie skarżącego.

Skarżący 7 sierpnia 2015 r. złożył skargę o wznowienie postępowania zakończonego powyższym orzeczeniem. Jako podstawę wznowienia wskazał art. 403 § 1 pkt 1 i 2 oraz art. 403 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (ówcześnie: Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c.). Wyjaśnił, że nakaz zapłaty został wydany na podstawie sfałszowanej przez powoda dokumentacji księgowej. Fakt ten został ujawniony w załączonej do skargi opinii biegłych, którzy w 2015 r. – na jego zlecenie – dokonali analizy sprawozdania finansowego powoda za lata 2007-2013.

Postanowieniem z 20 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy (sygn. akt [...]; dalej: postanowienie Sądu Okręgowego) odrzucił skargę oraz oddalił wniosek o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty. W uzasadnieniu powyższego orzeczenia sąd – odnosząc się do podstawy wznowienia wskazanej w art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c. – stwierdził, że skarżący nie powołał się na żaden wyrok skazujący w którym ustalono popełnienie przestępstwa, mające doprowadzić do wydania nakazu zapłaty. Z kolei w odniesieniu do art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że dokumenty załączone do pozwu w sprawie o sygn. akt [...] nie zostały ani podrobione ani przerobione. Zdaniem Sądu Okręgowego nawet, jeśli przyjąć, że w sprawie skarżącego zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c., to i tak należałoby uznać, że skarga została wniesiona po upływie terminu określonego w art. 407 § 1 k.p.c. Ustosunkowując się natomiast do podstawy wznowienia określonej w art. 403 § 2 k.p.c. Sąd wskazał, że nie sposób uznać dowodu z opinii biegłego, jak i dowodu ze sprawozdań finansowych spółki, jako dowodów nieznanymi wcześniej skarżącemu w rozumieniu tego przepisu. Skarżący na powyższe orzeczenie wniósł zażalenie.

Postanowieniem z 13 marca 2019 r. (sygn. akt [...]; dalej: ostateczne rozstrzygnięcie) Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie skarżącego.

2. Skarżący wskazuje, że sędzia Sądu Okręgowego M.K. zasiadał zarówno w składzie, w którym wydano postanowienie o odrzuceniu sprzeciwu, jak i w składzie, w którym wydano ostateczne rozstrzygnięcie. Oznacza to, że drugie z orzeczeń zostało wydane w składzie, w którym orzekł sędzia wyłączony z mocy ustawy, a tym samym jest nieważne.

Zdaniem skarżącego zakwestionowane przepisy nie dopuszczają wznowienia postępowania w sprawie, w której orzekł sędzia wyłączony z mocy ustawy, co jest niezgodne z prawem do sądu (art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji) oraz fundamentami demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji).

Art. 399 § 1 k.p.c. – jak podkreśla skarżący – dopuszcza wznowienie postępowania, które zostało zakończone prawomocnym wyrokiem sądu. Od tej normy przewidziano jeden wyjątek. Dopuszczalne jest wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem sądu, jeżeli akt normatywny będący podstawą jego wydania został uznany za sprzeczny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą (art. 399 § 2 w związku z art. 401¹ k.p.c.). W ocenie skarżącego „stan faktyczny niniejszej sprawy pokazuje, że tak wąsko skonstruowana zasada (art. 399 § 1 k.p.c.) bądź też nazbyt wąsko skonstruowany wyjątek (art. 399 § 2 w związku z art. 401¹ k.p.c.) prowadzą do rezultatów niezgodnych z Konstytucją [...]”. Skarżący wskazuje na „paradoks” polegający na tym, że pomimo, iż ostateczne rozstrzygnięcie jest nieważne, to system prawny nie przewiduje żadnego środka, za pomocą którego można by go usunąć.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności lub praw. Musi ona spełniać przesłanki jej dopuszczalności, które zostały określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowane w ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o orga-

nizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK). Zgodnie z art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK skarga konstytucyjna może zostać wniesiona do Trybunału Konstytucyjnego dopiero po wyczerpaniu drogi prawnej, w terminie trzech miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.

2. Trybunał stwierdza, że art. 399 § 1 i § 2 w związku z art. 48 § 3, art. 413 oraz art. 379 pkt 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c.) nie były podstawą wydania postanowienia Sądu Apelacyjnego w W. z 13 marca 2019 r. (sygn. akt [...]), wskazanego przez skarżącego jako ostateczne rozstrzygnięcie. Orzeczeniem tym oddalono zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z 20 grudnia 2016 r. (sygn. akt [...]), którym odrzucono skargę o wznowienie postępowania zakończonego wydaniem przez Sąd Okręgowy w W. nakazu zapłaty z 19 lipca 2012 r. (sygn. akt [...]).

Z analizy uzasadnień powyższych orzeczeń wynika, że sądy badały, czy w sprawie skarżącego nie zachodzą przesłanki wznowienia postępowania określone w art. 403 § 1 pkt 1-2 i § 2 k.p.c., tj., czy nakaz zapłaty został oparty na dokumencie podrobionym lub przerobionym albo na skazującym wyroku karnym, następnie uchylonym (§ 1 pkt 1), czy został on uzyskany za pomocą przestępstwa (§ 1 pkt 2) lub czy wykryto nowe fakty lub środki dowodowe, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu (§ 2). Nie badały natomiast dopuszczalności wznowienia postępowania z tego powodu, że w sprawie orzekał sędzia wyłączony z mocy ustawy (art. 401 k.p.c.).

Jeżeli – zdaniem skarżącego – zakwestionowane przez niego przepisy nie przewidują możliwości wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem na tej podstawie, że brał w nim udział sędzia wyłączony z mocy ustawy, powinien dołączyć do skargi orzeczenie, w którym zostałoby to stwierdzone.

Okoliczność ta stanowi samodzielną podstawę odmowy nadania skardze dalszego biegu (art. 61 ust. 4 pkt 1 w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK).

W tym stanie rzeczy, Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.